

Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

SPIRITUL CREATOR

Între marile realizări ale unei societăți angajate pe drumul progresului și civilizației, ca un ideal de o turbătoare constanță și profunzime se înscrie, desigur, și cultura. Arta, în esența ei, n-a fost și n-a putut fi decît socială. De aici și condiția ei morală, de aici și ideologia în spațiul căreia literatura și arta consacră aspirații și sentimente și comunică în limbajul lor specific, o istorie existențială și fiziologică a întregului popor. Specificul național și universal al culturii unui popor și spațiile sale de fond indestructibile. Creația care a înfruntat timpurile nu s-a situat în altă parte decît în miezul istoriei și a făcut dovada de suflet și de geniu a poporului. Exercițiul talentului, departe de a fi un simplu și impersonal laborator, a cuprins aspirațiile și zburările întregii noastre ființe istorice și s-a rostit pe parcursul unei permanente deveniri. El s-a constituit și se constituie într-o durată a personalității noastre ca națiune și se manifestă ca un criteriu esențial al spiritului creator. Și nu credem a exagera cînd afirmăm că, sub latura morală, politică și socială a existenței, creația — prin cele mai multe și mai autentice valori ale sale — a îndeplinit și îndeplinește un rol activ, revoluționar, deținînd una din cele funcții modelatoare în raza și sub incidența căreia ne definim în timp, într-o etapă sau alta a dezvoltării noastre.

Cultura și arta sînt un indicu de sănătate morală și de înaltă sensibilitate ale țării, iar impactul lor cu lumea idelilor și a sentimentelor ne propulsează în sfera unei ample și transformatoare construcții de conștiință. Este acesta de fapt însuși scopul sau — mai bine zis — unul din scopurile esențiale prin care arta se identifică în istorie și ne semnifică în contemporaneitate. Este acesta și îndemnul pe care-l resimțim și prin care secretarul general al partidului, Nicolae Ceaușescu, ni se adresează prin opera sa și, se înțelege,

ne definește într-unul din locurile și rolurile de frunte ale muncii de edificare a conștiinței și imprimă un curs larg și deschis al afirmării personalității în societate. De la acea turbătoare sintagmă a izvorului veșnic viu pe care îl reprezintă lupta și munca poporului pentru împlinirea idealurilor sale de libertate și dreptate, realitatea în continuă transformare și din care trebuie să ne inspirăm și pînă la actul moral și social în care este implicată întreaga societate pentru formarea și afirmarea unei conștiințe revoluționare, noi, înaintate, între acestea toate și definirea însăși a procesului revoluționar pe care-l implică literatura și arta în dezvoltarea lor permanentă — pentru că nimic nu se mortifică — o spune secretarul general al partidului, totul stă sub legile progresului, între afirmarea, așadar, a unui cuprinzător statut al creației și condiția propriu-zisă a omului de cultură și artă stă un întreg sistem de norme și referințe valorice, prin care opera de artă se reclamă ca un act de permanentă actualitate. Spiritul revoluționar implică și dezvoltă creația. Îi întretine acea ardere perpetuă la lumina și sub orizontul căreia se disting liniile de boltă ale noului nostru construcții umane și sociale, se disting liniile prezentului și viitorului asupra cărora literatura și arta sînt chemate să depună o pașionantă și cutezătoare mătură. Ne certifică acest deziderat în forma sa mereu și mereu actuală însăși tradiția, ne certifică și al spiritului creator însăși realitatea pe care ne-am asumat-o, propria noastră condiție și ne certifică, sub raportul cunoașterii și asumării înaltelor noastre responsabilități însăși dovada de spirit și înțelegeri cu care secretarul general al partidului abordează problemele culturii și artei și le situează între acele forțe de conștiință prin care se construiesc și se construiesc numai o nouă societate, ci și un om nou.

Luceafărul

In pag. a 3-a :

- Fondul principal al culturii române ● Interviuire „Luceafărului” ● Mircea Rădulescu ● „Există mi de cuvinte în daco-română a căror origine e departe de a fi clarificată” ● Poeme de Gheorghe Istrate.

REPERE DE FILOSOFIE ROMĂNEASCĂ

«Recesivitatea ca structură a lumii»

În seria raționalist-dialectică a gândirii filosofice românești, Mircea Florian ocupă unul din locurile de vîrf. Dascăl de cuget universal din perspectiva dialectică românească, Mircea Florian ne-a lăsat o operă a cărei caracter monumental se împlinesc în „Recesivitatea ca structură a lumii”.

Ce reprezintă „Recesivitatea ca structură a lumii”? În creația filosofică a lui Mircea Florian? Iată o întrebare asupra căreia istoricii filosofiei vor trebui să răspundă numai în urma unei noi cercetări a operei filosofului. Apariția volumului I, la Editura Eminescu, a pus de fapt bazele unei astfel de cercetări prin studiul editorilor săi: Nicolae Gogonea și Ioan V. Ivașcu. Tot ei au elaborat, în afara amplitudinii și documentatului Studiului introductiv, și notele. În „nota asupra ediției” se precizează: „Recesivitatea ca structură a lumii este o lucrare păstrată în manuscris, care nu a mai fost publicată sub nici o formă pînă în prezent”. De asemenea, se subliniază că: „a fost pregătită pentru tipar în conformitate cu manuscrisul ce ne-a fost pus la dis-

poziție cu multă bunăvoință de prof. Angela Florian”. Pentru cine cunoaște concepția filosofică a lui Mircea Florian așa cum s-a conturat ea în lucrările de dinaintea, „Recesivitatea ca structură a lumii” nu este o surpriză, ci o firească împlinire a unui gânditor care convingerea fermă că noua este universală, lege a materiei, spiritului, a valorilor spirituale. Spirit filosofic autentic, Mircea Florian înseamnă chiar el să situeze locul acestei lucrări în ansamblul operei sale. Iată afirmațiile sale: „Prezentăm în această lucrare ceea ce am putea numi concepția noastră ezoterică — dacă nu chiar postumă — o vedere filosofică necomunicată pînă acum. Ar fi o neînțelegere dacă s-ar interpreta această declarație ca revendicare a unei originalități toale nu numai față de alții, dar chiar față de noi înșine. Multe idei exprimate în acest stadiu nu sînt inedite în cadrul activității noastre. Dimpotrivă, se va dovedi că idei, pentru care milităm de multă vreme, se integrează în mod firesc în noua perspectivă. Am impresia că nouă este ideea centrală — nouă, așa cum este oul lui Columb”. (Prefață, p. 41).

Ion Stroe

Continuare în pag. a 6-a

Sculptură de Constantin Lucaci. În celelalte pagini alte reproduceri după lucrările artistului

PREMIUL «HERDER» PENTRU

Sculptura lui Constantin Lucaci

Sculpturile lui Constantin Lucaci proclamă, la o primă înfățișare, o idee de frumos atît de netedă incît proprietatea ei seamănă a noroc. Aceasta e soarta înfăptuirii autentice: să pară enorm de accesibile. Sculpturile lui Constantin Lucaci mai au calitatea, încercată de paradox, de a lăsa să se vadă niște cauze intelectuale clare și împlinite. În cea mai mare parte a creației contemporane, cauzele rămîn indeoște obscure. Iată strigăre a operei, mai bine zis, e plină de nelămurii șocante. Teoreticul e impresionant; nu există critic, oricît de capabil și oricît de lucid, care să nu fie nițel timorat de abundanța și morgia pricinii estetice. Deslușirea ei se face cu ceremonie, în termeni ce tind să complice și mai mult lucrurile. Pricina odată pătrunsă, operațiunea decodării sensurilor

merge ușor și opera se descarcă de mister, ca un corp încercat cu electricitate, odată pus la pămînt. (Ar fi deajuns să ne amintim ce complexă se arată, cu numai un deceniu în urmă, sculptura unor contemporani și în ce chip și-a risipit ea puterea). Creația lui Constantin Lucaci pune, în datele unui contract ademenitor, toată subtilitatea dobînzii compuse: pe măsură ce înaintăm în cunoaștere, substanța ce trebuie cunoscută sparge. Tot ce se arată simplu, lesne de pătruns, se vedește complex, cuprinzător, cu ecouri vehemente. Spre deosebire de opera sculpturală a multor artiști de azi, în care tot ce e întrebare prezează la un răspuns, opera lui Constantin Lucaci produce, la o analiză atentă, întrebare din întrebare. Înțelesurile nu se închid, ci se provoacă și se adaugă.

Nu există, în toată sculptura românească din ultimele decenii, obiecte care să seducă mai mult decît aceste himere de oțel polisat și care să-și păstreze, totuși, prestigiul în timp. Spun totuși, întrucît în toate iubirile abrupte vine un ceas de soț, adesea fatal. Odată familiarizată cu tehnologia atelierului lui Constantin Lucaci chestiunea are, în multe din punctele ei, prestația axiomei.

Sculptura e una din lucrările spirituale scoțite spre a lupta cu timpul. De aceea s-a folosit și se folosește în sculptură un material cu durată. Piatra, metalul, lemnul chiar, durează. O creație în ipsos, oricît de măiestră s-ar anunța, are puține nădejdi și rămînie. Sigur, discuțiile în jurul opusculului și ale funcțiilor sale sînt pasionante, iar sumedenia de păreri (intruchipate, indeoște, tot în niște obiecte) privind oportunitatea efemerului e de toată stima. Cînd e doar că și profetii noilor feluri de sculptură (dintre care maximul de efemer îl obțin artiștii ce modelează — chiar așa! — fum ori aer) speră în viitorime. Ei vor adică să rămînie ca autorii a ceva ce nu rămîne.

Constantin Lucaci a manifestat din tinerețe patima celor mai dure materiale: granitul și oțelul inoxidabil. Bune sau rele, operele lui sînt greu de distrus. Sigur, nimic pe lumea asta nu e prea greu de distrus, dar în ordinea șansei — într-o dispută loială cu timpul — o creație în granit sau în oțel inoxidabil se alină înaintea unei în ipsos. Să nu ne grăbim să punem pe ultimul loc, în cercetarea operei de artă, discuția materialelor. Faptul că un sculptor produce numai în oțel, e plin de orgoliu. Ori, cel puțin, de orgoliul marii competiții. Sculptorii, e drept, au lăsat capodopere și în lut ars, dar asta

Tudor Octavian

Continuare în pag. a 5-a

PRO PACE

Peștele este chemat nu doar să înalte inimii păcii, ci și să găsească drumuri întru apărarea păcii. Iată un adevăr pe care, în secolul nostru fulgerat de mari izbîzni ale lucidității, dar și halucinat de incredibile orgolii și pînă de catastrofale erori ale clipei, ar trebui să-l posîtm mai răspicat. Și să ne gândim, „călătoria prin timp” așezată mai ferm sub pecetea unui asemenea crez. Un celebru scriitor afirma că dacă în primul act al unei piese pe un perete este agățată o armă, atunci cu aceasta va trebui să se tragă măcar în ultimul act. Pacea planetei noastre nu devine din punctul de vedere al armelor, mult prea neincăpători. S-au aglomerat pe și în scoarța Pămîntului neamurate arme stranii, ucigase pînă la incredibil. Și, din păcate, în această sinistra dramă a înarmărilor, primul act s-a consumat de mult. Personalajele, miliardele de oameni ai Planetei, sînt în situația cumplită — dacă eroarea de calcul nu va fi evitată — de a lua parte la un fel de final al dramei. Spun dramă pentru că, sper, omenirea va găsi căile necesare ca spiritul rațiunii să învingă în cele din urmă, ca actual ultim al acestei dezarmante competiții a morții să nu se mai joace, ca situația dramatică în care se află uma-

nitatea să nu se transforme într-o tragedie fără precedent, cu un final după care să nu mai fie posibilă alte încercări. Drama din care s-au jucat multe acte, mult prea multe acte, se află în fața ultimului care-i poate schimba statutul în tragedie. Spun cuvîntul tragediei și am sentimentul că față de consecințele incalculabile pe care le-ar avea un război nuclear, cuvîntul nu ar putea, nu ar avea cum să cuprindă în el dimensiunea planetară a crimii mondiale. Cosmarul unei confruntări mondiale trebuie înlăturat cu orice preț. Degetele ireponsabilității trebuie îndepărtate din apropierea monstruoaselor arme nucleare.

Pe podiatul cel mai de sus al prezentului trebuie urcate, fără întîrziere, rațiunea, voința de a trăi, de a trăi în pace. Nu putem privi resemnați spre un infern planetar, nu putem admite inevitabilitatea unei epoci a echilibrului frierii și al terorii. Epoca noastră se cuvine a fi demnă de apogeele civilizației umane, edificată de omenire, în mersul ei atît de încercat prin labirinturile veacurilor.

Au fost în istorie popoare care au clădit pala-

Nicolae Dragoș

Continuare în pag. a 7-a

TINEREȚEA CLASICILOR

Primul poet al Cîmpiei Române

S-au împlinit la 23 februarie anul curent, 150 de ani de la nașterea lui Alexandru Depărateanu (1834—1885), poet a cărui amintire se mai menține printre noi doar prin parodia lui Topircanu după *Vara la țară*, parodie aproape uitată și ea de către generațiile mai tinere. Un observator atent ca Al. Ciordanescu atrăgea însă atenția că volumul de poezii *Doruri și amoruri* (1861) reprezintă „o dată însemnată și o apariție neașteptată în istoria literii românești” (Al. Depărateanu, *Studiu critic*, 1936), iar G. Călinescu în *marea sa Istorie a literaturii române de la origini...* (1941), vorbește despre Depărateanu ca fiind „singurul petrarhizat substanțial al poeziei noastre. Extazul erotic, estetismul pictural, aurăria, lividitatea liliac, transparența sînt note tipice ale liricii lui”.

Revederea creației lui Depărateanu pentru constituirea unei ediții critice a scrierilor sale, care a apărut în 1980, ne-a permis să observăm și alte perspective din care acest autor pe nedrept uitat poate comunica sensibilității contemporane. O asemenea perspectivă rezultă din investigarea modului cum s-a lărgit cîmpul de simboluri al poeziei române în epoca trecerii de la lirismul pașoptist la cel eminescian. Tocmai pe această linie, Depărateanu deține un loc al lui, incomparabil. El se arată a fi înnat, printre primii noștri poeți moderni, virtuozul simbolice ale peisajului natal în improprietatea izvoarelor lirice. Patria lui nu mai este abstractă, constituită direct din simboluri morale, cum întîlnim la poeții pașoptiști, ci una concretă, ce se comunică mai subtil, printr-un fel de betie a simțurilor încercate de viziunea vătărită a cîmpiei în care a copilărit poetul: „P-acolo, Doamne mare, frumos unde pămînt / S-adornă de cunună, ca fetele de flori / Și vara, cînd prin selbe și cîmpii se plimbă vîntul / Edenice parfumuri ardică pin” la nori”. În acest cadru, trecutul erotic al patriei devine o prezență vie, elementară, el invadează pur și simplu conștiința, fără procedeele alegorice cunoscute mai înainte: „P-acolo, cum parfumul auri-mălsămește / Vărsînd la vechi junete, junele dînd amor / P-acolo, pre mormintul străbunilor plutește / Spiritul ce din moarte sîrînd, e-nviorat.” (Aș dîns de mi țîeră).

O asemenea substituție a simbolului abstract al patriei cu viziunea concretă a cîmpiei natale întîlnim și în poezia unde Depărateanu se vede obligat să ia atitudine față de trădătorii și dușmanii țării. Aici, ceea ce susține înalțimea morală disprețuitoare a poetului este conștiința abundentei agricole a cîmpiei, a puterii ei generative uriașe: „O, țîrta-le, române! / În cîini și la vrăjmași / Dă piine, căci ai multă, dă piine să-ți îngrăși...” (De ce pe ceru-și luce).

Prezența obsesivă a cîmpiei natale la Depărateanu este o creație deosebit de originală, deosebit de bogată în alecuturile ei și cu totul necunoscută pînă la el în poezia noastră. Astfel, fetele „precum albinele, alargă pe cîmpii”, omul născut în mijlocul naturii e destinat „a zbura ca pasărea prin aer, pe cîmpii, pe coline”, „poetul se bucură cînd mîndră primevara a-nzîmțat cîmpia”, iar cîrșul din mijlocul ei e „înflorit ca raiul”; „vergina e văzută întînd „în lumina a o mie de făclii”,

CRONICA EDIȚIILOR

Școala Ardeleană

În decembrie a trecutului an și în Ianuarie a acestui a apărut o antologie în două volume însumînd o bună parte din moștenirea spirituală a Școlii Ardeleane. Autor este profesorul de limbă clasică de la Universitatea bucureșteană, Florea Fugaru. Avem în primul tom 72 de texte (951 p.), integrale sau fragmentare, iar în cel de-al doilea tom 66 (989 p.), altele sînt preluate din operele și din învățăciile care-au urmat pîllele celor dintii.

Dacă punem la sooteală edițiile și reeditările realizate pînă acum din acest tezaur de spiritualitate românească: cele patru volume din OPERELE lui Gheorghe Sîncal; *Țiganiada* (ambele variante), *Trei riteji* și alte inedite din Ioan Budi-Deleanu, *Elementa linguae dacoromane sive valachicae* și altele încă, atunci ne putem delimita, în bună parte, mulțumii de ceea ce avem reeditat pînă astăzi din acest neprețuit fond pentru cultura românească. Am zis: în bună parte, pentru că mai sînt însemnate filoa-ne așezate încă neputse în circulație (din opera lui Budi-Deleanu, buncoar). Trebuie însă să convenim că această bogată recoltă — și nu uităm în context, revigorarea exegezei în domeniul — este lucrarea ultimilor vreo douăzeci de ani și s-a marcăm ca atare. Iar oricîte merite sîntem gata să le subliniem pentru cutare editor sau exeget sîntem forțați de realitatea faptelor să-l acordăm rolul cel dintii în repunerea avizată, științifică, în circulație ale acestor testi-

monii de cuget românesc profesorului Florea Fugaru.

Pe Domnia sa nu-i veti găsi, cu articoale și nici cu poezii în enciclopedii și dicționarele pe domeniul care, spre folosul culturii noastre, au început să apară în ultimii ani. (De ce nu și un Dicționar al editorilor de la origini pînă astăzi?)

Iată o întrebare pentru a cărei receptivă editură Albărescu. Spre surprinderea nu numai a mea, profesorul Florea Fugaru nu este nici membru al Uniunii Scriitorilor! Astfel (lucrurile trebuie scabnic reparate) voi încerca în acest întii folieton să vă ofer cîteva date, și obiective, și subiective, asupra personalității de netăgăduit a profesorului Florea Fugaru. Așadar: s-a născut la 8 Iunie 1928 în comuna Malu Mare, nu departe de Craiova. Este de vreo treizeci de ani cadru didactic la Universitatea din București (nu știu ce grad deține în prezent). I-a editat în chip necontestat științific pe Gheorghe Sîncal, Ioan Budi-Deleanu, Petru Maior, Micu-Klein etc. (v. și antologia în trei volume Școala Ardeleană, ed. Albărescu, 1970). A pregătit vreo treizeci de rînduri de studenți în tainele limbii eline și latine, oferindu-le o metodă de cercetare de o suplețe indiscutabilă, răspîndiți astăzi în toate centrele de cultură ale țării (de pildă Traian Diaconescu, universitar ieșan, traducătorul lui Seneca, Dan

Gheorghe Suciu

Continuare în pag. a 6-a

CRONICA LITERARA

«Desant '83»

1956, D.R. Popescu dă Fuga în 1958 și Zilele săptămânii în 1959. Cât despre distanțarea unora...

scrieri obiective care nu au de ce supăra pe nici un cititor... D.R. Popescu, N. Velea, Teodor Mazilu...

fi avut un termen de comparație mult mai potrivit. Un val de proze foarte asemănător cu cel...

Primum poet al Cimpiei Române

unor în vizuina de ansamblu a vechii avind ca punct de pornire imaginea satului și a cimpiei natale...

ION GHEORGHE: «Scripturile»

de virtuozitate pură. Poetul nu împăna, precum De Bartan, omulul căruia și un fel de...

știri curente. Barocul mal e în «Scripturile» și retorica aglomerată, cultul ardeleanului...

BREVIAR

■ SPIRITUL DE SICANA. Dacă ne-am fi lăsat înuși de mișcările urtite...

NICOLAE MANOLESCU: «Arca lui Noe»

statice fiind evident, așezura satiric arheizante este cu mult mai mare... Arca lui Noe... Eseau despre romanul românesc Vol. III

prezarea la Crăi de Curtea-veche; urmează un citat în care Povestitorul spune într-adevăr...

Cronica

■ NICHITA STĂNESCU INTERPRETAT DE... reprezintă cea mai recentă apariție din cadrul...

— Ați tipărit în mai multe publicații în limbi străine câteva studii privitoare la sustratul limbii române. Care sînt revistele și care este tematica acestor studii?

— Am publicat și în țară și în străinătate. Astfel în Rev. des Et. S.-E.-Europ., mi-a apărut, în 1966, un articol despre gini; a gini; a gani; în vol. Studia Indo-Europaea I un grup de șapte articole, iar în cel intitulat „Thracico-Dacia I” un alt articol despre miel. Textele acestea publicate în România sînt în engleză și sînt toate originile din sustratul a cuvintelor cunoscute. În 1973 mi s-a publicat în J. of I.-E. Studies (S.U.A.) un articol despre originea dacică a lui strugure (înruddit cu g. Trauce și cu v. gr. struchnon, iar în „Ponto-Baltica” (Italia) în 1981 un studiu mai mare (de 100 p.) asupra a zeci de grupe de cuvinte de origine daco-moesiană (daco-getică), demonstrate ca atare prin compararea cu cuvinte baltice (lituaniene, letone, v. prusiene) clar inrudite și tot atât de clar moștenite din indo-europeană (la peste jumătate dintre ele s-au identificat și coșnați albanezi). În curs de apariție se mai găsesc: un articol despre rînză (în „Indogermanische Forschungen”), altul despre uță! (în „Baltistica”) și un studiu mai amplu (de cea. 50 p.) intitulat „Ilirica, tracica, daco-moesiană, substratul român și albanez” (în „IES”, S.U.A.), în care se demonstrează, cu argumente și probe noi, înruderirea dintre toate aceste limbi între ele și respectiv a fiecăreia din ele cu baltica comună.

— Simpla prezentare a acestor studii vorbește despre un orizont de cercetare mai puțin frecventat de lingvistica românească atunci cînd este vorba de substrat. Studiul din „Ponto-Baltica” își îndreaptă atenția asupra ariei lingvistice baltice. Considerați capitolul lingvistic albanoroman insuficient pentru elucidarea substratului limbii române?

— Îmi permit să nu mă calific. În ultimii ani, mulți dă independent, și-au îndreptat atenția către aria baltică A. Vraci și colaboratorul său lit. V. Rimsa. A. Riza și cu mine. O coincidență care spune destul de multe numai prin ea însăși. Monografia din „Ponto-Baltica” este deci numai unul dintre studiile în materie. În comparație e totdeauna nevoie de minimum trei termeni genetic inrudii și din limbi diferite. E clar că numai vocabulele albaneze și daco-române (chiar dacă sînt dublate de termeni apropiați aromâni, mg.-r., sau și l.-r.) nu sînt suficiente, mai ales dacă însemna de strînsă înțelegere dă „sătura” în „foamea” noastră de termeni de comparație, ne folosesc oricît de mulți și cit mai mulți.

Fondul comun d.-r. (de substrat) și alb., identificat pînă în prezent, e destul de amplu, dar nu se poate spune că e cunoscut în toată bogăția lui. Am și eu o contribuție în această direcție și menționez pentru cuvintele „descoperite” alb., abesă, „pe onoarea mea” (v. abes că dal, în Banat); berr (v. biră, birică, birică, vechi nume ale „oii” și „mioritei”); qelbë, „putreziciune”; puroi (v. chelbe, „triciofite”; înruddit cu calbeaza) și kërbug (v. cirib); lehonë (v. lehză, lauză, sensul vechi trebuindu-se să fi fost cel de „usurată”; labergonj (v. a lăbarta); cik, cikë, cik, cikë, „bucăciță” (v. tic fică, tic, fică, cu nazală tinc, tinea, tinc, tin-gău); în Italia njeikë (nitică) și altele. Unele dintre comparații sînt vechi, de ex. nitică cu njeikë chiar de la Ovid Desusianu, sau alb. berr „oasă” cu interjecția bir, dar nu era cuvânt biră „oasă” (în Moldova, sau birică „miorită” în Moldova de răsărit) iar abesă a fost comp. de Hasdeu cu alb. besë „credință”, desi există corelarea dintre abesă și besë. Albaneza va rămîne totdeauna limba cu care se va încerca înțelegerea unor eventuale termeni de substrat (fără să pretindem că ne poate satisface întotdeauna acest dezechilibru). Compararea cu această limbă, soră apropiată a limbii dacilor, va trebui să urmărească și celelalte fapte de limbă, deosebit de importante ca și lexicul, cum ar fi fonetica și sintaxa, dar și formarea cuvintelor. Construcții sintactice, ca nițică de mai sus, pot fi și țuța daina l, interjecție la datul în leagăn al copilar din Gorj („Țuța daina l, Pierdui halma l” în Țrecut baltic / căsuță alta l); cum datul e sigur verb, deoarece țuța e substantivul uțuț cu afereza lui u — inițial („sens: leagăn; scrierilor”) putem presupune că țuța nu are — u final de nominativ articulat, ci de caz instrumental (cognatul său leon uțita dă la instrumental uțit). Sau, în traducerea „cu leagănul lui leagăna”. Pe de altă parte, „pasărea măiastră” din povestile multene, Andilandi, e de fapt „rindunica”, v. alb. ndëllëndyshë, un dim. dintr-un mai vechi ndëllëndë. La simpla strigare a numelui său, pasărea își împietrește ochii și se adresa și pe cel de față, de abia la invocarea Schil-Andilandi exercită vraja în sens contrar, despitându-i. În poveste se mai spune că ultima formulă ar fi fost numele adevărat, complet, al „păsarilor măiestre”, Or. alb. shkël (și shkati), cu sensul obișnuit de „lov, a invada, a călca, a suprima”, il arse și pe acela de „vrăjii, a paraliza, a prinde în mreji”, iar forma de imper. sg. e shkël ! Schil-Andilandi ori e un compus („rindunica-vrăjitoare”), ori o propoziție imperativă („vrăjeste Andilandi !”). Fără îndoială că e vorba de camădată de supoziții, cit ar părea ele de funcție, și-ar putea să fie și alte probe să înțelegem pe viitor demonstrațiile de mai sus.

— Privirea către zona lingvistică nordică, lituaniană, și-a întors-o pentru prima dată Hasdeu, în cazul originii cuvintelor daina, daină, dăna și opri etc. Care este recolta cercetărilor dvs.?

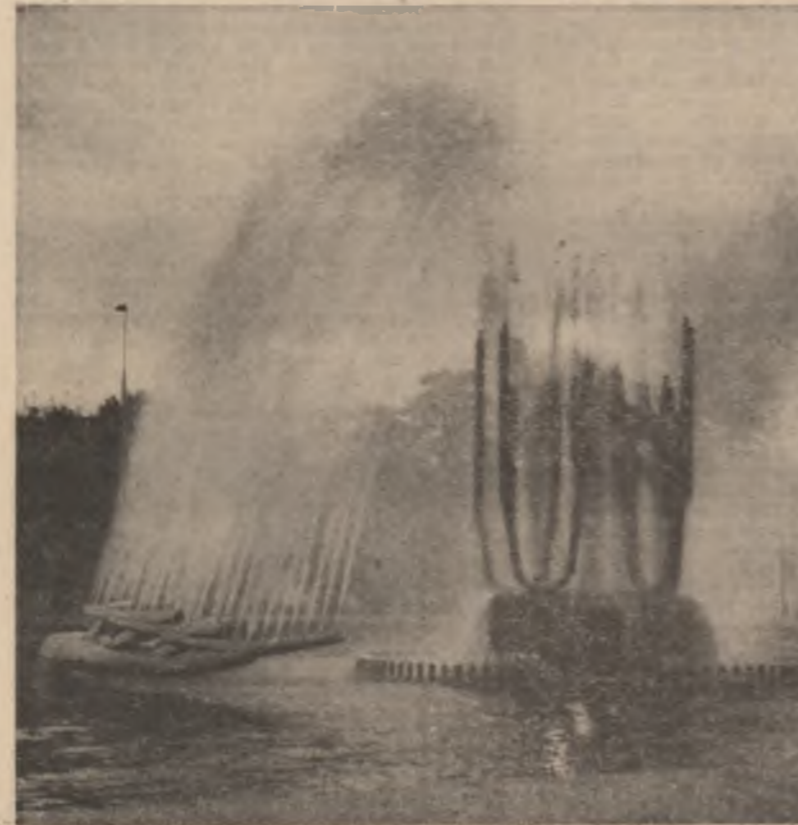
— Hasdeu a realizat atîtnea, în cercetările sale asupra limbii române, încît îi putem lerta faptul că... n-a realizat totul ! Doina, daina îl toarnă și azi pe Roessler. În „Ponto-Baltica” am reluat și eu studiul cuvintelor derivate din verbul dai- și din derivatul său intensiv-frecvențativ cu sufix nazal, și-ar putea să semnifică de a (topăi) ; a (se) legăna ; durativ „a dansa ; a cînta ; a în baltică. S-au păstrat, și ei, colo, și forme din treapta normală în x-e, viteză referențial deînă, pe lângă dainam, daină, dainu, dar și daina, daina sau chiar numai dăi, dăi. E vorba de aspect imperativ sau de adverb deverbal, căci există tot atât de clarele a daina, daina, daina, daina, „a (se) balansa ; a (se) legăna ; a (se) da uța ; a (se) da cu săniuța” dar și „a juca (la horă)” sau „a cînta cîntecul tradițional, doine”. Doina n-a fost în vechime ceea ce se consideră a fi azi : „cîntecul trist al țărânelor sau păstorului român insingurat”. În excelența punere la punct din „Literatură populară română”, Ovidiu Padadima arată clar o serie de fapte semnificative. Astfel, după Cantemir, moldovenii își începeau cu cuvîntul doina „toate cîntecul în care se cîntau fapte eroice”. La 1848 cămararul Iordachi Malinescu îi atribuia doinei mai mult „un caracter războinic decît unul trist”. „Din punctul de vedere al poeziei — al conținutului sufletesc, ea a fost cel mai înalt tip de poezie — doina nu se poate defini clar ca o specie de cîntec popular, în popor nu aflăm descrieri categorice... între doină și cîntecul popular propriu zis, care ar urma să exprime sentimentele de seninătate”. Textul poetic al doinei are, de altfel, o arhitectură foarte puțin regulată, înglobînd mai multe teme poetice, adesea foarte diferite. Referențele de mai sus se înfîșează atît în horele lungi, în doine (luate în sensul restrîns de cîntec de jale sau „de unul singur”), cit și în cîntec vesele, sau de nuntă, deosemeni în cîntecul de legănă, de dat uța în scrierilor, doina e în primul rînd un cîntec de război, și-a primit prin „sompțuoasă bogăție ornamentală, libertatea ritmică, prelungirile fermate, rubato, largă întindere (ambitus), portamente, etc.” (v. Papadima, citîndu-l pe G. Breazul). Ca specie melodică aparie, doina e foarte unitară, ceea ce nu poate fi decît expresia puternicului fondului daco-moesian al poporului nostru. Papadima se pronunță clar în favoarea originii ei arhaice autohtone, fiind legată de un mod de viață tradițional păstoresc-agricol. Putem admite deci că

Fondul principal al culturii române

MIRCEA RĂDULESCU:

„Există mii de cuvinte în daco-română a căror origine e departe de a fi clarificată”

Interviurile «Luceafărului»

— Este vorba de simple coincidențe sau de mai mult decît atât ?
— De simple coincidențe nu poate fi vorba. Eu nu cred în teoria „creației expresive”, spontane, a cuvintelor, toate au o origine, de obicei îndepărtată, fie că sînt moștenite, fie că e vorba de împrumuturi. Seselele creației independente a unor interjecții ca pac, poe ! sau bum ! sînt teoretic admisibile, practic însă se constată că onomatopeele nu reproduc întocmai sunetele din natură, nu sînt perfect iconice, ci sînt și simbolice (conventionale). R. Antilia arată că „a micuș” e to micuș în engl., micuș în germ., dar nauka în finl. și că onomatopeele sînt cu atît mai asemănătoare cu cit limbile resp. sînt mai inrudite genetic. Din punct de vedere istorico-lingvistic unele așa zise onomatopee nu sînt decît deverbele (sau imperative, optative), cum e cazul lui irane l, franco-italiana l, ori tipa-tipa ! Prima grupă (la care se pare că trebuie să adăogăm pe a trinită) are clar cognăți baltici și albanezi. Și dacă nici pentru interj. nu putem nega posibilitatea originii comune în cazul limbilor inrudite genetic, cu atît mai mult un apelativ sau un verb, cu formă și sens foarte apropiate (sau la care reconstruția internă, atît de multă cerută de Grigore Brincus, dar adesea neglijată, duce la forme și sensuri foarte apropiate) nu pot fi creații independente. N-o crede nici W. P. Schmid (eminent baltist din Göttingen), sau V. N. Toporov (alt mare baltist, din Moscova) și ar fi în vremea să n-o mai creadă nici cercetătorii români. Am ales pentru studiul din „Ponto-Baltica” aproape numai etimologii în care filiația cuvintelor baltice fusese dusă pînă la indo-europeană comună, fiind deci vorba de cuvinte sigur moștenite din aceasta din urmă.

— De identități (practice) putem vorbi în unele cazuri. Sigur, lit. mōsa „măsuță” ; sora bărbutului” se calchiază perfect pe sensul de „măsuță” al lui moșă din unele regiuni ale țării (Moldova) ; mai „marginie de uscat” e clar let. mala ; tot așa le regăsim pe brineă „umflătură” gurgui, juvete „peștigor” spanghii, spanchi, strungă, larcă, tipa ! Altele, care sînt identități pot fi reconstruite, fie în ce privește forma (lit. kotas — d.-r. cotor), fie în ce privește sensul (uneori mai evoluat sau mai „specializat” intr-una dintre limbile de comparație). Înruderirea devine certă însă în momentul în care se compară nu numai cuvintele, ci și familiile lor în întregime.

— Cred că un exemplu elocvent ar ilustra și cel convîngător această direcție a cercetărilor pe care le-ați întreprins.
— Care ar fi acest cuvînt ?
— Dacă deschidem dictionarele noastre mai noi, reiese că româna literară nu-l utilizează practic decît pe uța, interj. și adverb. În DEX îl mai găsim și pe (reg.) a buțuța, în DLRM

și pe titul „leagăn”. Forme mai numeroase sînt date în Tiktin („Dict. Român-German”) în „D. Acad. Romane” ; de menționat în special importanțele a uța, bută, bută, butină și abst. uț, uțuț sau uțuț „leagăn (păruț de copii)” și „leagăn ; scrierilor”. Există însă variante și derivate dialectale pentru abstr. uțuț în toate regiunile țării : interj. uțuța ! sau uțuța ! (în legătură cu „leagăna”, „săitutul” și „topătuța”) ; vb. a buțuna (de unde sb. buțuna și buțunătoare) ; a buțină (și sb. buțină) ; a buțuța ; a buțuți și a buțuți (cu -i din -ni) ; sb. buț, bu-ii și bu-it, (sau fără h- inițial a uțu și uțu) și are var. bu și buțu ; dim. uțuț și uțuț, buțuț și buțuțuț, care le explică pe buțuțuț, sb. și pe a (se) uțuța, buțuța ; afereza lui u- inițial din uțuț a dus la lui, țuțu, țuțu, a se țuțuța, țuțuț și țuțuț, de unde a se țuțuț și țuțuț, sensul fiind absolut același, de „a da uța” ; a legăna, a topăi, pentru verbe și de „leagăna” (ambe sensuri), pentru substantive. Fără reconstruția unor forme comune tuturor graiurilor daco-române nu era permis să se tragă concluzii etimologice (oricum „creație expresivă” e un termen fără conținut, aserțiunea pe care se bazază fiind greșită).

— Sa-prim cum cele mai apropiate forme letone (sensul e exact cel din română) : d.-r. let. Interj. ūta ! (și adv.) ūtūtā ! ; uq ! ; neaca ! ; ūēu ! (tuțā ?) ; ūēi ! ; verb a (buțā) ; (bu)itā) ; ūcā ! ; nīcā !, nīcātā subst. uț ; būta ; ūtūt, ūtūt ; uēitis Adevărul e că formele d.-r. depășesc ca varietate și număr pe cele din letonă. De coincidențe împrumuturi sau alte explicații decît inruderirea genetică nu poate fi vorba. Radicalul baltic uk-, din care descind cuvintele letone, se reconstruiește din cele lituaniene ; ex. : ukauti, ukoti, ukoti, ukoti, dote inseminnd „a da uța” ; a legăna ; a se balansa ; etc. ; uk- e la rîndul lui din auk-, ca în aauka „leagăna”, d. zmirduțuț, îngrîșirea unul prunc ; singură legătură i.-e. sigură o facem cu goticul auhuma „mal înalt, mai sus”, auhumist „cel mai înalt, cel mai sus”, dar se pare că există și cognăți celtici. S-ar putea ca explicația conservării în daco-română a unor cuvinte ca uța-uța l, tipa-tipa l, fică, fică sau fīnc, etc., să conste și în puternică încercătură afectivă pe care, fără doar și poate, o au.

— Cum se face că în lingvistica noastră stăruiește explicația etimologică strident neconvîngătoare atît fonetic cit și semantic ? Există un dezinteres al lingvisticii noastre pentru vechile aspecte de limbă ce depășesc aria romanistică ?
— Etimologia e o specialitate dificilă. Tradiționalismul, tabuurile metodologice, orientările greșite și fixiste, toate acestea și multe altele de acest gen pot împiedica progresele în etimologie, cum o și fac, la noi sau în alte țări. Romanistii n-au acceptat încă metoda indo-europeană de comparație în etimologie dacoromânești. Unii dintre ei mai vorbesc și azi de împrumuturi din albaneză acolo unde e vorba de fapt de cuvinte dacice inrudite cu cele albaneze asemănătoare.

— Cu un dezinteres existent, faptul e neîndoielnic. La Arhivele Statului stau nepublicate cursurile de limbă dacă ale lui Hasdeu. Ele n-au fost scoase la suprafață nici măcar cu prilejul aniversării statului burhescian. Vă sînt cunoscute aceste cercetări lăuate moștenire de Hasdeu ?
— Am auzit de ele, dar la Arhive n-am ajuns încă în căutările mele de materiale documentare.

— Care era vechiul stadiu în materie de substrat lingvist al românei, care este cel nou ?
— Cercetările și publicațiile din ultimii 15 ani arată îndejăns că ne găsim în plină epocă de salt calitativ hotărîtor în ce privește dacologia.

— Vechea noțiune de substrat văzut unitar și omogen nu suportă în urma noilor cercetări o interpretare mai nuanțată, mai etajată în funcție de situație în timp și în spațiu ?
— Personal prefer să cercetez și să trag concluziile din rezultatele obținute ; nu pot știți faptele pentru a le adapta teoriilor. În sensul întrebării dvs. trebuie arătat că păstrucerea elementelor daco-moesiene (geto-dacie) în daco-latîna și în daco-româna timpurie s-a

Poeme de GEORGE ISTRATE

cînd vrei să-ntrebi privește-ncet șoptit pămîntul de poet
aceia oglindă sportă-n spațiu captiv amurg din constelații
învață-i huma spală-i glasul lumina-n el și ține vasul
răstoarnă-i pe-un dușman cohort pașarilor cu vinul mort
și din venin desăfă blestemul vocală-n care-a ars totemul
aglutinînd un rest himeric pe-un alfabet de întineric
el cînd zimbește se adună posteritatea ce consumă
dor
Purcă timp. O lacrimă curată adună aur din săgeți urinată lumină din lumina vinovată în trupul soarelui călătorînd.
imbrățișarea cerului murmură perechi de ingeri prin cuvîntul pur mă doare adevărul greu pe gură mă doare veșnicia ce-o îndur.

— Arată-ne, prietene, privoară și învește-ne cu pleoapa ta — tu iartă-ne greșelile și firea îți peste casa noastră om și stea...

crepusculară
răspunsul vine din tăceri din ingerarea mea de ieri
din boala care m-a născut o parte spadă — restul scut
încă mai am miris de flori și-oția singe gură mă ară
încă miroș a zi și-o noapte a pleoapă-mbălsămată-n lapte
a inger descărcînd prin ceară fiinta sa crepusculară

concept
voievoed pentru noapte voievoed pentru soare voi resti cuvinte-n visare
lacrima vieții lansează prin singe oglinzi ce din hoes ne-or stringe
am mortori în somn și-n munții sfișii în sfîncuși păduri frunzoși
vraja izvoadelor imi tulbură casa pruncul rodește cu pleoapele raso
mai vino nopțatece vînt himerist mai sparge-mi înghetul ochiului trist

mai toarnă-mi în slavă vestirea mea nouă ; conceptul de frunză de orbor de rouă

lied
sărută-mă repede floare de mai brumele toamnei plîng putregă
grinzile nopții troznesc sub cocori pleoapele-mping prin ceruri ninsori
murmură-n noi orologiu oprit ochiului luminii de mult a murit
luceafărul și pilpie lacrima — vai sărută-mă repede floare de mai

nubilă
tu-mi spui — printesă pură — fără-a și minciuni dumnicole zi de zi

herb
noi am rămas prin timp milenici pietriș la fărâșii elenici
adaos pur și bunătece ce rabdă geografii stricote

timizi cînd veacul dă răspuns de mult pe noi ne-am fi ajuns

striviți în raza unui herb precum rostirea toată-n verb
abstos din clipă viețuiesc imbrăntitul mil zeesc

Reporter
ianuarie, 1983

George Țârnea

Prima scrisoare

Mă las intoxecat de sentimente
Și bat la drumuri oarbe până când
Subțilele tăceri din parlamente
Imi cenzurează fraza ninsă-n gînd.

E pace-ntr-o soldație și încă-i bine
Dacă mai pot iubi de capul meu
Împresurînd tot raiul cu albine
Cînd se revarsă iarna-n Dumnezeu.

Ce-ai vrea să faci mai repede cu viața
Dacă zăpada-mi latră lîngă trup
Și pe mosor e tot mai scurtă ața
Între prășia oilor și-un lup.

Mă văd supus cazne fără număr
Din vina unui suflet pasager,
Dar n-am s-ajung mai bun purtînd pe umăr
Tot arsenalul florilor de ger.

Din furci în furci trec liber ca o apă
Și nu admit sub spîinii boreali
Că-ntr-o cazarmă poate să încapă
Tot frontalul iernii, cu soldații reali.

În firea mea începe și minciuna
Și adevărul cel mai nemilos,
Dar dintre boli nu recunosc niciuna
Mai grea ca iarna fără alb pe jos,

E ca și cum o nelumească rană
Ar prevesti că altă cale nu-i
Și mi-ar muri iubirea fără hrană
Sub stelele din Țara Nimănu.

Sint convertit vremelnic la uitare,
Dar printr-o altă armă nu accept
Că s-or putea să fiu rănit mai tare
Decît cu iarna cheală din concept.

A doua scrisoare

Pe ce să-ți jur iubito că mi-e frică
De fiecare clipă strînsă-n noi
Întîlînd cu gîndul cum se strîcă
Un joc perfect sub scoarța formei noi.

Mă tot acuz de stări imaginare
Fără să crezi, în bine sau în rău,
Că altă viață gîndul meu nu are
Decît o prăbușire-n gîndul tău.

Tot mai zgîrcită iarna ninge-n palme
Scămoase fire dintr-un vis apus
Și parte cum s-avem de zile calme
Dacă pe rînd zăpezi ne-am supus.

Pe ce să-ți jur iubito că mi-e voră
Sub mîngierea ta cădere-n ger,
Cînd te arunci din gîndurile mele
Și-ntr-o ninsoare tulbură te scâlzi.

Mă spîl cu frig să-mi treacă toată mila
De cerul prea bogat în vinătăi,
Tîrîndu-te prin iarnă cu deasila
Pînă se-aprînde gheața-n dîcii tăi.

Pe ce să-ți jur iubito că mi-e soare
Privirea ta rămasă-n gîndul meu
Și cită vreme liniște mă doare
De sub zăpezi te voi strînga mereu.

A treia scrisoare

Zăpezi abandonate sub șenile
Cu albul cel mai pur, ca un afon,
Zăpezi-fecioare și zăpezi senile
Metodic macilite-n pas de front.

Zăpezi prin care nu mai pot răzbate
Chemările pînîlor trădări
Cînd trupul iernii obsedat se zbate
Sub anonime palme de soldați.

Zăpezi cazone care-asteaptă sînge,
Precum mireasa noaptea sa dintii,
Cînd ochii lumii nu mai au ce plînge
Și cad în pacea lor de căpătii.

Zăpezi nerușinate care-și cheamă
De prin cazării amaniți de-mprumut
Cînd albul ninge tot mai plin de teamă
Peste pămîntul orb și-aproape mut.

Zăpezi abstracte îngrozind mai tare
Decît arsura unui ger concret
Cînd prevestesc prin coduri militare
Banchizele destinului secret.

Zăpezi civile mîrosind a piine
Puse pe rînd la zidul inciner
Cînd au curajul să mai creadă-n miine
Și să hrănească flori cu jertfa lor.

Zăpezi de cruciade vanitoase
Ca niște droguri cu efect mortaf
Cînd bate hamic vîntul peste oase
Într-un sentimentul fricii e totul

Zăpezi de joacă și zăpezi sicrie
Deschise lîngă tălpi ca un abis
Cînd nu mai știe omul cum se scrie
Cuvîntul OM, cu litere de vis.

A cincea scrisoare

De-o vreme iarnă o-ncepăt să fie,
Sîm candelabru stelar cuminți,
Desăvîrșită-n rolul de stație
Pentru suprema scoatere din minți.

Fără motiv gheții prînd să fiarbă
În cuștile cu noapte de poli
Și-ntr-un pustiu de frig răsare iarbă,
Cum doar prin somnul unei grele boli.

Zăpădă cu miros de naftalină
Se lasă ninsă peste Chrisți locali
Și nici un alb astral nu mai alină
Dureea cuibărită-n potocoli.

Tot mai puțin fiare dau de veste
Că les înă haită, zău, la vînat
Și-n liasa purității iarna este
O spaimă cu efectul aminat.

Copiii nu mai știu cum să ne roage
Să le aducem iernile-napoi,
Iar noi vinăm triene prin vîioage
Cu cei mai sinceri și dibaci copii.

Lăuntric doar, sub vremea schimbătoare,
Mai ninge ca-n povești, frumos și blînd,
Cînd se aude, la ceas de sărbătoare,
Pe fruntea iernii zînele umbliand.

În rest, un cenușiu de suprafață
Se-astere peste gîndul cel mai grav
Și iarna cheală nu mai face față
Profunde febre dintr-un veac bolnav.

O falsă primăvară se răsfîrînge
Spre murguri naivi de prin livezi
Și dacă-n urmă lasă bălți de sînge,
În albul iernii cum mai poți să crezi.

A șasea scrisoare

Se-mbracă lașitatea-n promoacă
Încercînd lumina din priviri
Și ficcare adevăr provoacă
Hemoragiile de liniște-n iubiri.

Pe nesimțite viscolul vînzării
Dezbracă fără milă trupuri vîgii
Lîsînd să cadă prin fisura zării
Amenințarea hoardelor de fragi.

Ne chinuim să plîngem programatic
În spațiul intim năpădit de nori
Și din porunca unui zeu dogmatic
Mai facem față frîgului cu flori.

Pe timplo ta, iubito, se astere
O crustă clandestină de polei
Și mercenarii iernilor eterne
Îți răstignesc sîrîntul printre lei.

Mă pui să număr pașii de uzură
Înterzînd trădarea ca un har
Cînd ninge-n trupul meu fără cenzură
Cu cîinii tăi toți într-un pahar.

Se-nseninează cînd și cînd a pace
Sterilul cer deasupra unui gest
Fără să știm ce se mai poate face
Cu cită ceață ne rămîne-n rest.

Bătrîne herghelii de crizanteme
Strînce prin carne bulgări zgurîtoși
Și se revoltă idoli-n toteme
De indoala miturilor roșii.

Din partea mea iubită bate vîntul,
Din ochii tăi bat stelele plîngînd
Și ne-a-nghetat definitiv cuvîntul
La jumătatea drumului spre gînd.

A opta scrisoare

Nu m-am scîldat prin ceruri niciodată,
Dar mă cuprînde-n brațe uneori
Un pui de soare, care-mi zice totă,
Alunecînd deabușelea pe nori.

Deși atîta noapte ne desparte,
Sub mîngierea lui mă las orbit
Simțînd că-i sint dator o bună parte
Din viața cheltuită pe iubit.

Nici nu-l întreb de vîrstă sau de nume
Dacă mă roagă de urît să-l tin,
Că pentru cit am hoinărit prin lume
Un pui de soare încă-i prea puțin.

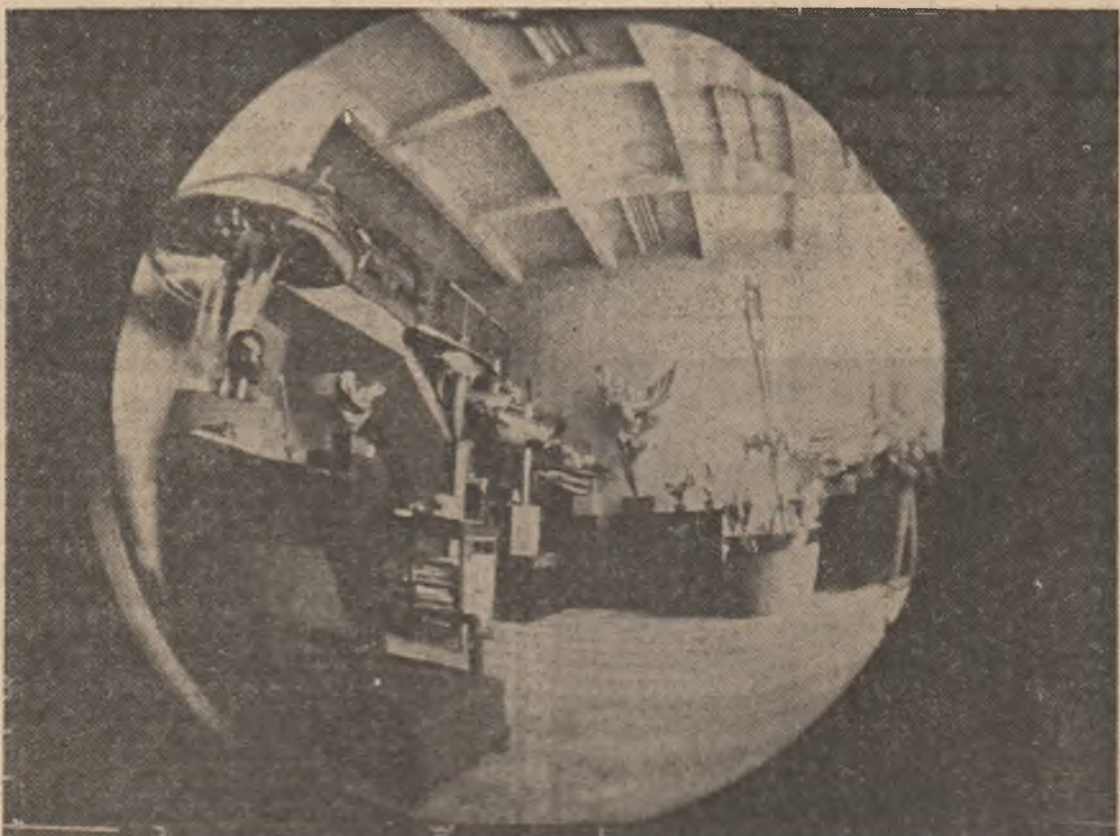
Nu m-am scîldat în pulberea străină
A rîului de dragoste din cer,
Pe vremea cînd mă măcinam făină
La moara șîrbă cu pereți de ger.

Dar gîndul șchioap că m-am culcat pe stele
Mă da tircoale noaptea tot mai des,
Încît nu știu de vîna frunții mele
Pe care poștii cu vîntă mă mai ies.

Putea oricînd o nunță să se-nîmple
Prin somnul meu de lung aristocrat,
În timp ce iarna mi curgea sub timples
Precum cuctea sacră prin Sacrat.

Și toată pacea mea interioară
Se lasă risipiții în pustiu
Făcîndu-mă să cred înția oară
Că am iubit și-o stea fără să știu.

Mai părăsit de toți decît o mină
Și inundat de frig pînă-n drunchi
Tot îmi găsesc întoarceri spre lumină
Cu puiul meu de soare pe genunchi.

Elena Ștefoi

Scrisoare de dragoste

Ce să-nțelegi? O biografie
Care miroase urît și care atîrnă
de cuvintele mele ca o tonă
de explozibil? (Știu: nu respir
după reguli, ai umeri ușor aduși
înainte, citeva mii de celule
sînt nelocul lor între șolduri
și coapse.) De la substantive la verb
mecanismul ucigaș face exerciții
de stil și te-asteapță. (Am mințit,
am furat, mi-am trădat prietenii
fără rușine, am înghițit, pe furis,
resturi de pe mesele celor
pe care-i disprețuim; mi-e dor
de un ocean limpede: să văd,
cînd înot, prin trecutul
vertebrelor, doar fa un pas
de înțelegerea mea desănuțată.)
De cite ori vrei, treci cu emfază
și numeri aceste greșeli: un obschelner
printre clienții săraci în sezon estival.

Promisiune,

capitol-cheie, minuni

Aprig balborosește ziua de mine
capitol-cheie
din arta distrugerii. Aurul
și vîzul nu mai ajung
la tertipuri; duhoarea
îțipetelor ei de profet în derivă

te trazește adesea.
N-ai cu ce-o amăgi. Trebuie
s-o porți cocoțată pe umeri
ori de cite ori îți vine să-ți
îl promiși că n-o să mai cinți
niciodată și amenință mai urît
decît o herghelie de monștri.
Acum ronțăie două minuni deodată
după ce - recunoașteți l -
și le-a arătat de departe.

Epistolă feminină

Dragul meu, mindria gramaticală
a epidermei trece prin beză
cum treceau alțădată zeii
prin legendele lumii: în
urma ei din nimic se naște
priveliște, aștri apropie
criminolul de crimă, mama
și tata sint tineri,
tineri - frumoși-imprenună.
Numai ziua de mine orbecăie
(frîgînd încoace potopul)
fără s-o pot învîta că există.

Sculptura lui Constantin Lucaci

Urmare din pag. 1

Într-o vreme cînd doar lutul ars era materia
îngăduind pterului alit de măsurate ale
unui artist.

Mi se pare palpînt de umbrît cum se
pun la Constantin Lucaci astfel de probleme
care în creația multora din artiștii de
seamă ai momentului: nu se pun. Întîrînd
încă la treburile materialelor sculpturii, me-
rită să se știe că sculptorul Constantin Lu-
caci manifestă, în prelucrarea otelului, price-
peri și iscusințe ingineresti, dar din aceea in-
ginerie imaginativă și un pic evlaviosă, ce
facea marca sculpturului de odinioară, din
vremurile cînd un atelier era o fîurărie în
toată puterea cuvîntului, un loc unic, unde
arta și mestegul se petreceau deodată.
Sculpturile lui Constantin Lucaci poachează
publicul cu faptul că plămăda lor e unică,
misterioasă. Purițate formei are rimă în
puritate geometriei naturale a cristalelor.

Desenul sculpturilor lui Constantin Lucaci e
simplu, în felul în care simplu e și desenul
cristalelor de cuarț. Cite energii s-au consumat
pentru curățenia și maiestrea acestor
Dacă se cunosc mulți artiști de notorietate
specializati în oțel inoxidabil, nici unul însă
nu-i pe direcția hotărîtă de talentul lui Lu-
caci. Simbolică sculpturii sale are măsură
umană, monumentalitatea ei e cordială, tă-
măduitoare. Oricum ori se simte, în preajma
curelor și tășurilor lor stelare, înălțat la
frumos și curat. Aici idealul pare aproape. E
o sculptură ce reabilitează o seamă de reac-
ții și simțăminte discreditate sistematic în
veacul douăzeci; cînd cu teme, cînd fără,
cel mai adesea din plăcerea de a submina
o stare de bine atît de trucidă dobîndită,
dintr-un impuls masochist pe care ar trebui
să-l denunțăm. Premiul „Herder” acordat
sculpturului Constantin Lucaci atrage atenția
asupra unei creații de un unanimitate declarat,
activ, concretizat.

plastică

p

Obiect de cercetare pentru sociologi,
urbanisti, psihologi etc. orașul se re-
văta istoricului de artă într-o perspec-
tivă înedită, aceea a devenirii sale in-
tr-un frumos. Cu alte cuvinte prin ceea
ce conferă personalitate și farmec unei
așezări; prin, de asemenea, tabloul la
scară marit al evoluției stilurilor în
arta arhitecturii și construcțiilor, în
ornamentica.

Atras de polifonia expresiei baroce a
Clujului, istoricul și criticul de artă
Mircea Toța a dedicat citiva ani de
studii arhitecturii baroce din veacul al
XVIII-lea și ecorilor acesteia pînă în
secolul următor. Metodologia cercetă-
rii, impusă de autoritatea academica-
nului Virgil Vătășianu, i-a îngăduit o
plurivalentă abordare a subiectului
astfel încît analiza beneficiază de o
finessă racondere la evenimentul istoric
dar și la radițiile lui în spațiul
romănesc și european. Pe de altă parte,
integrarea fenomenului în ansamblul
evoluției stilurilor în arhitectura
urbană permite stabilirea elementelor
de progres în raport cu goticul sau
barocul în perioada de decadență.

Observațiile de ordin general, necesare
de altfel unei corecte înțelegeri a
datelor problemei, sînt riguros relate
în aproape monografice studii de mo-

Clujul Baroc

Se impune constatarea că
Mircea Toța vizază, în fișele de cîmă-
nament, exhaustivul. O bibliografie
amplă, diversă și autorizată, îi permite
cunoașterea izvoarelor și, pe această
bază, conturarea unor concluzii prozii.
Accesul la Arhiva națională maghiară
din Budapesta se concretizează în pu-
blicarea pentru prima dată a unor im-
portante planuri de clădiri și a altor
materiale documentare privind urba-
nistica Clujului din veacul al XVIII-
lea.

În structura tripartită a lucrării, lo-
cul central este deținut de Arhitectura
civilă, divizată, la rîndul ei, în Clădiri
de interes comun și Palate și case de
locuit. Arhitectura militară și cea reli-
gioasă, în strînsă interdependență cu
cea proprie domeniului civil, relevată în
cadrul unuia și aceluiași monument
caracterizate constructive și ornamentale
strîns de elemente, cite sint, im-
puse de fantezia localnicilor. Asadar,
barocul clujean de filiație austriacă, a
fost infuzat cu elemente autohtone con-
ferindu-i prin aceasta citeva note par-
ticulare.

Ceea ce ține de esența barocului în
arhitectură se întîlnește în aproape
toate clădirile Clujului a căror desti-
nație, de cult ori laică, avea menirea
să exalte un mod de viață sau să cul-

Valentin Ciucă

*) Mircea Toța: „Clujul baroc”, Edi-
tura Dacla, 1983.

muzică

Studioul tînărului muzician

Inițiativa de a organiza un ciclu de
manifestări de regularitate sub cu-
pola Ateneului Român, manifestări
decurgînd din colaborarea între Co-
mitetul Central al Unimii Tineretului
Comunist și Filarmonia „George
Enescu”, grupate sub titlul Studiului
tînărului muzician nu poate fi decît
o reflectare fidelă a înaltului poten-
țial artistic al tinerii școli românești
de interpretare. Al doilea concert din
acest ciclu de curînd inițiat, concert
susținut de orchestra de elevi a Li-
ceului de artă „George Enescu” din
capitală a avut ca soliști tot elevii ai
aceleiași instituții de învățămînt mu-
zical, toți fiind laureați la diferite
concursuri naționale și internaționale
de interpretare. Este una din „Ideile
de temelie ale comentariului susținut,
în scurte pauze dintre lucrări, de al-
rișorul orchestrei, profesorul Nicolae
Racu, idee completată de afirmația,
revenind frecvent în cronicile de spe-
cialitate, că, în ceea ce privește po-
ziția are un farmec aparte, iscat de
subtila alternanță între lumină și um-
bră, între terți și azi.

scurte incursiuni în istoria muzicii,
trebuie spus de la bun început că
ideea de a însoți interpretarea opere-
lor muzicale de succinte comentarii,
pe înțelesul publicului de vîrstă tînă-
ră, umplînd la refuz sala mare a Ate-
neului Român, nu poate fi decît o
idee inspirată. Pagini orchestrale de
Paul Constantinescu (Joc din Oas) și
Zoltan Kodaly (Ceardas) au deschis o
seară de concert reușită, continuată de
ale pagini, concertante de data aceasta,
de Telemann, Bach și Weber. Să intrăm
în detaliu. Concertul pentru două flau-
te și orchestră de coarde de Telemann,
avîndu-le ca soliste pe Otilia Panai-
tescu și Gabriela Olteanu, s-a bucu-
rat de o interpretare echilibrată, rez-
volvată armonios. De semnalat aici
este sonoritatea plăcută a celor două
instrumente soliste, dublată de o re-
marcabilă știință în conducerea co-
rectă a liniilor melodice, într-o fra-
zare deosebit de muzicală și firească.
Subliniez aceasta pentru că, cel mai
adesea, concertele preclasice invită
la o interpretare fără relief intențio-
nat: cu alte cuvinte, singurele dife-
rențe obținute sînt cele provenind
din scriitura diferențiată între diver-
sele pasaje, lucru, evident, insuficient
într-o interpretare de profesionalitate
autentică. Această știință a con-
ducerii voicilor nu dovedește-o Anca

Sălin și Perla Perșinaru într-una din
cele mai prestațioase pagini precia-
sice: Concertul în re minor pentru
două vîluri și orchestră de Bach. To-
nul plăcut al instrumentelor, frazarea
inteligentă care ne lasă să întrezărim
o promițătoare maturitate artistică,
sonoritatea amplă și vibrato-ul plin,
rotund și personal în același timp, au
făcut din această pagină una din fru-
moasele interpretări ale serii, din
păcate, umbrită de unele împrecizări
din acompaniament (sînt momente în
care e preferabil de tactat, din pruden-
ță, descompus; altfel, orchestra
răspunde neomogen). Koncert-stück
pentru pian și orchestră de Weber a
avut-o ca solistă pe Viorela Ciucur,
pianistă de sensibilitate certă, cu o
incontestabilă maturitate în interpre-
tarea, cu tehnică bine pusă la punct,
chiar dacă au existat unele necari-
tăți în brianta pasajelor solistice (este
păcat că se insistă atît asupra acestei
pagini concertante destul de goale în
ceea ce privește muzica; sînt aici
prea multe game și arpeggii și spun
aceasta după ce am ascultat, tot
atunci, superba uvertură Oberon, tot
de Weber, și în calitate de interpret,
tot pe băncile liceului, a aceleiași ple-
se): Uvertura Oberon de Weber și
Uvertura la opera Petru Rareș de
Eduard Caudella au închelat, la un
bun nivel artistic (orchestra Liceului
„G. Enescu” este pe deplin compara-
bilă, ca omogenitate sonoră și ca
exactitate în intonație cu multe fi-
larmonici din țară) o reușită seară
muzicală, integral susținută de cele
mai tinere forțe artistice românești.

Viorela Crețu

POEZIE DE LIMBĂ ENGLEZĂ

LAWRENCE DURRELL

Episod

Voi pleca amintindu-mi această cameră mică
Prostul gust ce-o face să semene cu altele altele
La fel și totuși altfel cu patul ei închiriat și uit

Acum însă-i transfigurată asmeni unei femei
După ce face dragoste, desfigurată, legată și totuși
de știință, de atracțiile nemotivate ale fetei...

Nimeni

Tu și încă mai cine?
Cine alinaea și e bine, nimeni!
Voi fi de acum la o depărtare de săptămâni și

Acole unde drumurile se despart
O singurătate fără demnitate
Unde pădurea zac și ruriile înjesc
Intr-o mare emisferă a unui cer lipsit de iubire

Undeva, poate în pinza de păianjen a unui
zgirie-nor,
Intre etajul 5 și 6, voi porni visător
Să-mi potrivesc pașii în urmele altor pași din

Atât de aproape și totuși atât de departe...
Nu știu, pur și simplu nu știu încă
Două ființe privind înțelesurile cum se decolorează
Îmbujorați sub ninsoarea amestecată cu ploaie

Verzi, fantomatici, îngându-se
Ca niște pisici uriașe ce se spală,
Căruțându-i și ghearele,
Știu că voi ezita și voi greși.

Mai mult vei presupune și tu
Cind vei ajunge în sfârșit în India, cum ai dorit
Mă vei întoarce în fața celor două cești goale
de cafea

și a scaunului tău gol din bistroul nostru iefin;
Nici tu nu vei avea nimic să-mi spui, nu
Nici a zecea parte dintr-un suspin nu vom putea
schimba

Totul va fi exact așa.
Mă vei întoarce iar la bine.
Prizonier al propriei memorii dar
Neavând nimic să-i spun

Cu ochii pe fereastra la mașina ce trec
Vizid urmele unor pași în zăpada New-York-ului.

Un portret al Theodorei

Mi-o amintesc din cauza a celui pistrui auriu din
Pupila ochiului ei, o strănie
Mură de aur și după atâta ani
De uitare a celui trup atât de melodios —

Cu brațe prea lungi, încheieturi prea subțiri —
Imi amintesc doar dorința nestemică
Nălmășindu-mi carnea. Nu voi nega
Că felul ei pompos de a fi stimea risul,
Că dincolo de el puteai auzi
Un nis provincial roz de insomnii.

Cred că nici una dintre aceste înbînări
Nu sînt plănuită sau căutate de exemplarele
Îndrăgostite ale unui oraș — un oraș ridicat
În numele iubirii: pentru mine va fi totdeauna

Un chip brun, dinți albi, rochie iefină de vârf
Cu dungi verzi și albe și apoi
Un ochi ca mure. Ani de zile
Nu mi-am amintit decît atît. Ochiul mă aștepta.

Apoi într-un alt oraș al aceluiași aer
Și așternut folosite de două ori
În mijlocul unei despărțiri: același dormitor
înbucos
cu o antică oală de noapte și un ingrozitor pat
de fier.

Am zărit lumina lămpii deșinnd făptura Theodorei
Ca pe un pulover vechi, jupându-i ochii și gura
Scotind bandajele de pe ținerea ei pentru ca
eu să pot vedea

Rânille ce atunci nu le-am înțeles
Cum am putut ignora asemenea răni?
Zvicnirile singurii ale unui zîmbet iubit
Și risipit asemeni lui Osiris printre duna
Azi dor maturitatea mea o recunoaște
Prea tîrziu printre ceilalți mărșii supraviețuitori
Ai furiei unui oraș; și o așez printre
Campionii iubirii — în adevărata elită.

În românește de
Liliana Ursu

REVISTA STRĂINĂ

UN SCRITOR despre care se vorbește tot mai
mult este Alain Gerber, autorul unor cărți din care
fac parte „Le Faubourg des coups de triquet” și „Les
jours de vin et de roses”. Într-o recenzie publicată
de curînd se spun următoarele: „Ce face diferența
dintre un autor și un scriitor? Cel dintîi scrie cărți,
pe cînd cel de-al doilea construiește o operă. Cu si-
guranță, Alain Gerber face parte din cea de a doua
categorie. Prin romanele sale o unanimitate vie își
găsește cîntărețul. Eroul său stîrnesc emoția prin-
tr-o scriitură bogată, cu o savoare adevărată.”

ESTETICA este în ultimul timp vinovată de un
anume tip de imperialism cultural, par a spune
comentariul cărții semnate de Christine Vaimy,
„Principiile estetice, un îndrumător pentru îngrij-
irea feței”. Avem de-a face cu o personalitate foarte
cunoscută a domeniului, o autoare plină de succes,
a cărei lucrare cunoaște mai multe tiraje și o cir-
culație planetară. Un recent comentariu asupra
principiilor elaborate de Christine Vaimy, sub sem-
nătura prestigioasă a scriitoarei Elsie Washington
afirmă următoarele: „Antreprenoria, setă de în-
stituție, soție, mamă, profesora, conferențiară și
scriitoare, Christine Vaimy este o prezintă impec-
-

GEORGIA DOUGLAS JOHNSON

Țărina egalizatoare

Cine țărina separa-va,
În care toți ne vom preface;
Și ochiul cui putere avea-va
Acest mister de a-l desface?

Căci nobil sau supus, bogat, sărman,
Sau alb, sau negru, roșu chiar
Și toate nuanțele ce zac morman,
Cine-ar putea să le despărță iar?

Țărina Africii-i dincolo,
Țări Romei zac aici,
Celui fără țară acolo
Local drept să-i indice!

Cine țărina s-o alegă poate
Ca lumea s-o așeze pe categorii și stare;
Atunci cînd viața ca la început pe toate
Prin moarte le aduce la egalitate?

ADELAIDE CRAPSEY

Noapte de noiembrie

Ascultă...
Cu un sunet slab și uscat,
Ca poșii unor stăfii trecătoare,
Intepenite de ger, frunzele se rup din copaci
Și cad.

A.S.J. TESSIMOND

Zi toridă

Nori de vată hoinăresc alene.
O mașină de tuns gazoni!
Bizii îndepărtat. O albiniă poposește
Pe un brandafir stacojiu și, dibaci,
Molatic și gras, în el își indeasă
Un trup catifelat.

Un copac — de lunie lenevit — aruncă
O umbra de lumină slab-verzuiie.
Razele împletesc în frunze
Lumină franzie țesută cu lumină mierie,
Verde întretesut cu aurii.

Soarele rozele-și adună
În mănunchiuri, de viat despletite
Și reîmpietite apoi — de vîntul
Care mireseme de iarbă împrăstie
Prin balta de aer vîrtoac,
Tremurătoare și grea de căldură.

În românește de
Florence Mănăiloiu

W.W.E. ROSS

Scalandrul

As vrea să plonjez
Jos
În goful linistit
Cu stîncile ascunse în adîncuri.

În verdele
Apei vîrnat dinînburta,
Cîndăta lumină
Șiroind peste ochi.

Lucrurile ostile
Nu poți sta aici por să-mi spună:
Stîncile acoperite de mîl
Și tufele de alge unduinde.

Și lin să mă strecor
Prin apele mai reci;
Ca apoi, întorcîndu-mă sus,
Să țîșnesc din licîrîrea verde

În lumina
Albă și obîsnuită a zilei,
Și în aerul bînd
Cu adierea brizei și țîșnîl tîhnit.

F. R. MC CREAMY

Ceața

Înceîșor ceața
Înaintea-ză de umerii aduși și fata cenușie,
Cu brațe larg deschise,
Ca degetele pipăind-și drumul
Pe lângă casele întunecate
Și întunecatele grădini de trandafiri.

În sus, pe scurta stradă ce vine dinspre port,
Înceîșor ceața
Caută, caută,
Cu brațe larg deschise și umerii aduși,
Cercetează, cercetează,
Sărbătorește străzile, spre cîmp se îndreaptă
Înceîșor ceața.

Un orb care vinează lina.

T.B. ALDRICH

Octombrie

Octombrie mi-a transformat în aur frunzele
artarului;
Majoritatea duse sint de-acum; doar cîi și colo
mai adastă cite una.
Dar în curînd și ele vor aluneca dînt-ă crengutei
slabă îmbrățișare
Precum niște monezi printre degetele unui avar
muribund.

În românește de
Florence Mănăiloiu

REPERE

Jurnalul lui Julien Green (I)

Un priel de destul de rar îl constituie în-
tura pe aceeași pagină de carte a două
umile de scrierile temperamente și as-
pectul intrinsec, propunând cititorului pe
autor și pe traducător sau o zodie comună.
În acest caz, traducerea este nu numai un act de
echivalare a textului într-o limbă străină, ci o
profesune de credință, din care izvorăște adeseori
o „lucrare” foarte apropiată de desăvîrșire. În lite-
ratură ultimilor decenii, A.E. Baconsky realizează
prin traducerea saie o astfel de apolojie intelec-
tuali, iar versunea românească a poemelor lui
Quasimodo constituie o poezie mai interesantă
decît cea a originalului, într-ait de mult a intrat
traducătorul în pielea autorului. Este, desigur, un
caz extrem, și ne asumăm cu bună știință imple-
tatea considerărilor de valoare de mai sus.
Baconsky avea un fel de a traduce: aparent fără
efort, fără a „încreca” textul original și fără a-l
„îmbrăca” într-un costum de împrumut, cum pro-
ceda însă un mare artist al acestei profesuni.
Faptul cheorgniu, la care simțea că îl pune pe
autorul străin să vorbească toți aceeași limbă ma-
tească, să poarte același frac uzat. Avem astfel în
românește un Lautremont în limbaj cronicăresc,
deși Cîntecul lui Maldoror sînt scrise în cel mai
precis idiom științific, expresie acută a unui
veac pozitivist. În linia lui Baconsky se află astăzi
un spirit de marcă, ultimul mohican al unei „rase”
de traducători pe cale de dispariție, Modest Morar-
riu (cred că numele se citește „Morar”, iar nu
cum îl auzim pronunțat la radio și în lumea literară,
unde „fonetismul” este o boală piebucă). Essem-
de traducători pe cale de dispariție, Modest Morar-
riu (cred că numele se citește „Morar”, iar nu
cum îl auzim pronunțat la radio și în lumea literară,
unde „fonetismul” este o boală piebucă). Essem-

o facă, prin exagerarea unor presupuse virtuți în-
tr-o anumită direcție, dar de la sărăcuții lor,
lucrările lui sunt mai degrabă o extensie mai largă a
încheierea cîntecului, atunci cînd amănau și se
pare de prada „cultura” și propunerea ei aris-
tocratică. Cîntecul este un fel de ne-natură și o
construcție suieștească anume, care pune detaliul
de ortografie mai presus de omnia. Lecura
Jurnalului autografic de Modest Morariu ne-a su-
gerat încă o dată anumite paradoxuri ale faptului
cultural, condiția „amoviență” a scriitorului. Imi
amînesc cu plăcere despre reacția pe care a stur-
nit-o un text al meu din urmă cu mai mulți ani,
cînd scrisesem un pamflet împotriva literaturii,
ruginou-ma lui dumnezeu să mă facă orice, dar
să nu ajung inteligent și cult. Iată ce spune
Green: „Întors acasă obosit și demoralizat de la
o vizită cu oameni de literă. Încă o dată, constat
cit de departe ma simt de ei”. Adevărul este para-
doxal și chiar contradictoriu: „Baudelaire depîn-
gea faptul că printr-o drepturile omului a fost
uitat dreptul de a fi „contrazice”. Dar nu din în-
conveniență și prostie, se înțeleg, ci tocmai din
respect pentru sensul ambivalenț al lucrurilor.
Jurnalul lui Julien Green, tradus de Modest Morar-
riu, constituie una din cele mai profitabile lecturi
pe care le putem încerca la ora actuală în române-
ște. Opera de autografic este în acest caz expresie
de o scriere românească teistică care are ceva hîdă
în ochii mei. Aș prefera să nu mă scriu niciodată
decît să fabric o operă de imaginație și scopul de
a demonstra indiferenț ce”. Lumea este mai am-
plă decît cărțile și chiar decît viața noastră. Arta
este „adugată” lumii, uneori este construită chiar
împotriva ei. Adevărul? Ei, da... Adevărul...
„Cînd spunem totul, scriem ca niște barbari”.

Aurel-Dragoș Munteanu

LA BUDAPEȘTA a avut loc semnarea proto-
colului de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor
din România și Uniunea Scriitorilor din R.F. Ungar-
pe anul 1984-1985.

LA INSTITUTUL de slavistică și balcanistică
al Academiei de științe a U.R.S.S. a fost organi-
zată o adunare consacrată celui de-a 128-a anivers-
ării a unirii Moldovei cu Muntenia.

UN AUTOR REDESCOPERIT este azi Jacques
Chardonne, publicat recent și în colecțiile de mare
tiraj, după ce paruse ca uitat de lume. Cîntecul
de operă sale, Cîntecul literar în Franța și în
zilele noastre, de asemenea, la repunerea
în circulație a numelui său. O monografie sem-
nificativă de Ginevieve Guittard a fost editată în
critic cu elegi, pentru curajul de a afirma valoarea
romancierului și pentru datele noi pe care le
aduce în legătură cu viața și cariera sa literară.
Ginevieve Guittard, adăugăm următoarele: „...toată
această vorbă scriitorului preferat al pre-
ședintelui Franței Mitterand. Pentru a-l înțelege,
cîntecul biografic stufos, vie, exhaustiv a Ginevieve
Guittard-Auvrier, care a corectat pe larg correspon-
dența sa voluminoasă și a avut gînsa de a fi
printre familiarii lui Chardonne.”

Balcanice

PANOS TASHIS

Tenuială
Au îngîrădit hrisoave
Peste hrisoave
Cuvinte și cuvinte
Peste cuvinte;
Au acoperit vechile măști
Cu aliele noi
Și varul
Cu alii var;
Au numit cuburi
Mormintele păsărilor.
Înalt le-au așezit aripile
Dar au spus — au strigat — că sînt
Păsări
Acele umbre goale.

În românește de
Dumitru M. Ion

SPORT

În ora dîntii a primăverii

Prima zi de martie. Indiferenț că la radio
se cîntă într-o limbă românească de pe
altă lume — „îi-am mai aninat un
mărtisor” — mă simt străbătut de ha-
nul libertății de a fluiera pe bulevardul o melodie
care să deschidă mugurii cașilor. Am stat în
iarna care a trecut ca într-o provincie asedia-
tă. Pe frig și umezală nu mai dispun de pu-
tearea de a-mi selecta resemările. Februarie,
plin de temeri vinete și dușmăniții premeditate,
face să-mi se zgribulească toate bunele inten-
ții. Un singur noroc prielic în tot cuprîsul lui:
— zăpezile așezate peste grupul din cîmpie.
Pentru că norocul bun e o premeditare a
piinii. Norocul strîmb înflamează melancolia.
Am primit timp de trei zile, cum, la Palatul spor-
turilor și culturii, îile Năstase, cu nebunia tim-
pului intrat în carne, s-a luptat cu indînjire spre
a rămîne în mătasea sufletului nostru jucătorul
fără egal, cel care ne-a suit înima pe înălțimi
ametoitoare. El știe totul despre tenis și încă ceva
pe deasupra. Mării lui adversari, Connors și
John McEnroe, priviți din unghiul romanticilor
pierduți (căci asta eram noi, cei din tribune) sînt
doză mașini care respiră ghiulele. Sub ei, jocul
prinților, inabilat și aurit de Năstase de zecă
ori mai mult decît oricare geniu al rachetii,
părăsește grădinița inspirației și intră în poporul
unde se găsesc tractoare, bulldozere, ca-
terpilare. Și, pentru că în cele din urmă teni-
sui-i frumos decît pentru cei care-l practică, bă-

nuesc că va sfîrși să-i amuze numel pe cei de
la arselele armatei. Regret că trebuie să vă
spun că Florin Segăceanu, cîștigătorul unui set
în fata lui John McEnroe, nu-și va găsi un drum
printre aștri și că va fi mereu în coada plu-
nului de o sută sau de o mie, acolo unde ciuca-
meții viseză să joace țîntar cu califii și cu șahul
Persiei pe spinarea elefantilor ce poartă tronul
dar nu le ajung coatele ca să străbătă mul-
țimea pîndind trecerea alaiului. Adevărul e că o
fedeerație dispunînd doar de vreo cîteva terenuri
de tenis nu poate săvîrși miracole, mai cu seamă
că apariția acestora scapă legilor obișnuite.
Altecea ar fi fost, zice frumos junele cronicar
al Științei tîneretului, dacă Năstase ar fi
avut tîneretea lui Segăceanu, iar Segăceanu
geniul lui Năstase! Nici nu face să ne gîndim,
fiindcă ne-ar da lacrimile.

În săptămîna ce vine vom tremura cu gîndul
sub magnoliile Caucasului, între grîndile de
mandarini, portocali și rodii de la Tibliss. Dina-
mo, imi spune inima, va rupe de acolo o
creangă de laur ca s-o ducă apoi în grîndinele
Romei sau ale Angliei. Primăvara, care-a început
chiar în seauul cînd m-am apucat să scriu acest
articol, se deschide cu promisiuni de sărbătoare.
Aud prin noaptea cum se trezesc demonii în
arbori și mi-e dor de straniile profunzimi ale
amurgurilor băute de cocori visînd.

Fănuș Neagu

Luceafărul
Revistă editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef:
Nicolae Dan Frunteală,
Mihai Ungheanu (redactor șef
adjunct)

REDACȚIA: București, Piața Școlii nr. 1, tel. 17 32 00
ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 14 95
Tiparul executat la:
COMBINAȚIA POLIGRAFICĂ
CASA ȘTIINȚII